

Halyna Parubchak

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE SOCIAL AND HUMANITARIAN POLICY IN GLOBAL SOCIETY AT THE CURRENT STAGE OF TRANSFORMATION OF SOCIAL CHALLENGES AND THREATS

The article examines humanitarian issues that can and should be considered together with the social component, since in most cases humanitarian and social processes accompany each other. The social and humanitarian sphere, like others, is under the influence of various factors and processes. The results of the study highlight such main aspects that the intensive development of the social and humanitarian sphere is taking place, due to the fact that in the modern world, people and human capital are becoming more and more important. The collapse of the bipolar system of interstate relations did not lead to the disappearance of the ideological factor, and the social and humanitarian component in interstate interaction became especially important. In modern world politics, the socio-humanitarian component penetrates more and more intensively into other spheres: military-political and political-economic.

It has been established that social and humanitarian aspects accompany almost all conflicts. Moreover, socio-humanitarian aspects are used in a twofold way: on the one hand, phenomena of informational, «hybrid wars» arise to counter the enemy, on the other hand, to reduce tension and resolve conflicts. In the political and economic sphere, a global agreement is emerging, which forms the social responsibility of business on a global scale. In addition, various discussion platforms on political and economic issues, organized by both business structures and power structures, are receiving development. Global challenges, changes in the social and humanitarian sphere can affect global challenges, such as climate change, the fight against crime, the fight against natural disasters, they can require cooperation and coordination between countries.

It was found that the increase or decrease of trust in political institutions, the transformation of the social and humanitarian sphere can affect the level of trust in political leaders and institutions in different countries, it can affect the stability and legitimacy of the government. The social and humanitarian sphere is also developing on its own, and at present it is mainly connected with the problems of higher education. In the future, other directions of development of the social and humanitarian sphere of world politics are planned, in particular, health care, international tourism and others, since the state has taken a course to increase its presence in the social and humanitarian field.

It is substantiated that the mentioned issues acquired a new color and intensified, which gave a new impetus to the development of the social and humanitarian field. In addition, it was established that the social and humanitarian sphere is intensively involved in the solution of military-political issues. As a result, information and hybrid wars arise as tools for fighting the enemy, what happened for many years is happening today and on the territory of Ukraine from the side of the aggressor in the person of the Russian Federation and its regime. Today, in the modern world, there is a significant growth of the social and humanitarian component of world politics, which is manifested in all spheres of activity. At the same time, the social and humanitarian components are a single complex, and in most cases they accompany and mutually condition each other with various negative factors.

Key words: *public authorities, transformation, public threats, state social and humanitarian policy, influences, modern stage, sphere, public health, industry.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У політико-економічній сфері соціальна відповідальність бізнесу за відповідних умов виходить за рамки підприємств окремих країн, формується глобальна соціальна відповідальність бізнесу. Великий бізнес бере активну участь у різних дискусіях з політико-економічних питань, що безпосередньо впливає на соціально-гуманітарну сферу держави [16]. У політичному контексті зростає важливість окремих

підприємств для гуманітарної безпеки, а соціально-гуманітарна сфера набуває інтенсивного розвитку під час суспільних викликів та загроз. Найбільшою мірою на сьогоднішній момент це знаходить відображення в розвитку освіти, яка повною мірою залежна від можливостей соціально-гуманітарної сфери при реалізації внутрішньої політики. Важливо розуміти закономірності її розвитку, а також побудувати механізми, що дозволяють найефективніше використовувати потенціал, що надаються соціально-гуманітарною сферою.

Соціально-гуманітарна сфера державної політики під час суспільних загроз та викликів набуває все більшого значення в сучасному світі, що обумовлено зростанням ролі людського фактору та людського капіталу. Саме людина опиняється в центрі економічного, соціального та політичного розвитку країни та суспільства, при цьому соціально-гуманітарна сфера може використовуватися для зміцнення співпраці, взаємної довіри, розвитку людства, а може, навпаки, служити галуззю, в якій розвивається конфронтація [13]. Важливо підкреслити, що йдеться не лише про гуманітарну складову державної політики, але також і про соціальну, яка передбачає облік інтересів і особливостей, у тому числі, різних соціальних груп, що особливо важливо у таких галузях як освіта та охорона здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатогранність управлінських рішень в соціальній та гуманітарній політиці у своїх наукових розробках досліджували: В. Авер'янов, Л. Антонова, В. Бакуменко, А. Балашов, С. Домбровська, В. Ємельянов, Н. Калашник, П. Петровський, В. Садковий, В. Стрельцов, І. Семенець-Орлова, О. Худоба. Комплексне усвідомлення наслідків суспільних викликів та загроз є важливим кроком до формування стабільності держав і громадянського суспільства. До переліку завдань має входити координація проектів, пов'язаних із підготовкою та виконанням практичних рекомендацій щодо заходів адресованих населенню [4]. У зазначених ситуаціях наявність чіткого комплексу завдань, спрямованих на досягнення намічених цілей, є основою національної безпеки держави та суспільства.

Незважаючи на те, що з соціально-гуманітарних проблем державної політики написано безліч статей та монографій, питання про комплексну трансформацію цієї сфери не досліджували. При аналізі проблеми використовується наукова література, пов'язана з трансформацією державної організації в цілому, а власне розвитком соціально-гуманітарної сфери зокрема, з міжнародних аспектів освіти, а також література щодо використання соціально-гуманітарного фактору у сферах безпеки, економіки [11]. Завдяки зростанню ролі людини та людського капіталу в сучасному суспільстві соціально-гуманітарна сфера набуває все більшого значення і відіграє зростаючу роль у внутрішній політиці. При цьому вона інтенсивно проникає в інші сфери державної політики, а саме галузь безпеки, військово-політичну сферу, галузь економіки, соціально-економічну сферу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою та основними завданнями даного дослідження є обґрунтування діяльності органів публічної влади щодо формування та реалізації державної соціально-гуманітарної політики в Україні та зарубіжних країнах на сучасному етапі суспільних викликів та загроз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні все більше громадян намагаються бути залученими у транснаціональні відносини, що і призводить до зростання людського фактору та соціально-гуманітарних проблем під час викликів та загроз, при цьому інтенсивно формуються мережеві зв'язки між країнами та налагоджуються нові відносини. Крім того, соціально-гуманітарна складова виділяється особливо в умовах конфлікту, надзвичайних ситуаціях чи інших суспільних викликах. Проблеми тут не зводяться лише безпосередньо до надання гуманітарної допомоги, в цих умовах з'являються проблеми та скандали з освоєння гуманітарної допомоги [18]. Один із найбільш яскравих прикладів програми ООН зміст яких полягає у підтримці найменш захищених верств населення різних держав у зв'язку із запровадженням виникненням суспільних викликів та загроз.

Зрозуміло що соціально-гуманітарна сфера відіграє та відігравала певну роль у міжнародних відносинах та державній

політиці і раніше, проте загалом вона була значною мірою другорядною порівняно з військово-політичною сферою [9]. Цей факт добре проявлявся у багатьох міжнародних договорах, що охоплюють одночасно різні сфери, і де зазвичай фіксувалися досягнуті сторонами домовленості спочатку в галузі військово-політичної, потім в соціально-економічній і лише згодом зазначалися домовленості в галузі освіти та культури [6]. Відповідно, такі питання, як освіта та наука, спорт, культура, туризм, гуманітарна співпраця, охорона здоров'я, що входять до предметної галузі соціально-гуманітарної сфери, не привертали до себе підвищеної уваги експертів, які раніше більше виявляли інтерес до традиційних питань війни та миру.

Соціально-гуманітарна складова знаходиться, як і інші політичні складові та процеси, насамперед, під впливом трансформації політичної організації світу, системи міждержавних відносин, а також суттєвої політичної організації трансформації низки країн. Трансформація біполярної системи міждержавних відносин не призвела до зниження ролі ідеологічного фактору, а навпаки, соціально-гуманітарна сфера сьогодні використовується як поле конкуренції та суперництва для реалізації тієї чи іншої моделі міждержавних відносин, моноцентричної, або різних варіантів поліметричних моделей, у зв'язку з чим посилюється інформаційна боротьба [1]. В результаті розвитку процесів трансформації громадяни виявилися включеними у взаємодію на світовій арені, ця взаємодія багато в чому носить мережевий характер, причому мережі характерні як для різних видів міжнародного співробітництва, торгівля, виробництво, гуманітарні контакти.

За мережевим принципом будується спілкування на міждержавному та недержавному рівні, так розвиток мережевих відносин на міждержавному рівні з прикладу ЄС у соціально-гуманітарній сфері чітко проявляється мережевий характер із тимчасових взаємовідносин та взаємодій на світовій арені. У мережевих організаціях державної політики

беруть участь найрізноманітніші суб'єкти, які впливають на формування громадської думки. Держави у багатьох випадках виступають основним спонсором тих чи інших компаній, а фінансова підтримка урядів змушує неурядові організації та інші цивільні структури при реалізації проектів гуманітарного характеру враховувати їхню позицію [14]. Однак навіть ті недержавні інституції, які виконують функції державного замовлення, починають працювати відповідно до деяких своїх установок, свого бачення національних інтересів країни.

На сучасному етапі у суспільну комунікацію часто одночасно залучається кілька груп учасників, все більшого поширення набуває багатостороння комунікація, а також багаторівневе управління (рис.1). Подібна тенденція простежується і між недержавними учасниками транснаціональних відносин, у цьому учасники можуть бути як фахівцями у своїй галузі, так і непрофесіоналами, межа між цими двома групами розмивається часто свідомо. Так, у соціальні мережі часто під виглядом звичайних користувачів виходять професійні блогери, у той же час, телевізійні канали, друковані ЗМІ все частіше використовують при подачі інформації відео, записані на телефони, або пости у соціальних мережах очевидців.

Розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, з однієї сторони, зробив процеси взаємодії у світі швидкими та дешевими, з іншого – породило ефект інформаційної надмірності, коли поряд з правдивою інформацією з'являються фейкові новини, інформаційні спотворення [4]. Зазначене явище стало об'єктом дослідження психологів, соціологів, дослідників міжнародних відносин, а розширення міжнародних контактів спричинило формування нових галузей у міжнародних дослідженнях.

Однією з них стала інтернаціоналізація вищої освіти, рівні доступності як для громадян своєї країни, так і зарубіжних, соціальних аспектів його комерціалізації, трансформації географічного простору в зв'язку з розвитком дистанційної освіти, створенням мережевих університетів, регіоналізації освітніх проектів наприклад, формування європейського освітнього

простору, розвитком наукової дипломатії, що передбачає взаємодію дослідників з різних країн щодо аналізу міжнародних проблем та пошуку їх вирішення [7]. Зрештою, у зв'язку з тим, що в сучасному світі саме людина з її потребами, стосунками тощо, опинився в центрі уваги, традиційні сфери міжнародних відносин і досліджень не зникли, а виявилися пронизаними питаннями, які так чи інакше мають соціально-гуманітарний характер.

Рис. 1. Реформування гуманітарного та соціального захисту в період суспільних трансформацій.

Джерело: сформовано автором

Конкуренція в інформаційній сфері явище, яке відоме, існує величезний пласт наукової літератури з питань пропаганди, протидії противнику в інформаційній та ідеологічній сферах. Сьогодні ця діяльність набуває нових аспектів, пов'язаних не тільки з методами прямого впливу, але і більш тонкими, що передбачають подання інформації привабливим чином із використанням результатів сучасних психологічних досліджень, а також з урахуванням можливостей інтернет-технологій. Значною мірою ці питання розробляються в рамках такого напрямку як стратегічна комунікація, яка розглядає реалізацію інтересів інформаційними та комунікаційними засобами.

Нормативна обмеженість відкритого застосування військової сили через низку причин призвела до того, що стали розроблятися і широко використовуватися гібридні технології мілітарного ресурсу. Так, для того щоб знизити можливі обмеження держави при залученні її до військових дій за кордоном, стали вдаватися до залучення приватних військових компаній на території інших держав. Саме у значенні іміджевих питань проявляється тут соціально-гуманітарний компонент, інша технологія використання соціально-гуманітарного ресурсу пов'язана з феноменом інформаційних, гібридних воєн, що з'явився наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст [12]. У сучасних умовах гібридної війни роль інформаційного впливу на противника стає визначальною, що обумовлено посиленням людського потенціалу та розвитком інформаційних та комунікаційних технологій.

Інакше використовується соціально-гуманітарний ресурс у ситуаціях вирішення конфліктів, врегулювання чи запобігання конфліктів, насамперед, це надання гуманітарної допомоги населенню, що опинилося в зоні військового конфлікту. Прикладів здійснення такої допомоги безліч, як від міжнародних урядових та неурядових організацій, так і окремих держав [3]. Надання гуманітарної допомоги може одночасно бути спрямоване на вирішення кількох завдань незважаючи на важкі умови роботи, а саме відсутність можливості самостійно пересуватися по вулицям, посилені заходи безпеки, перебування під постійним прицілом різних збройних угруповань, виконувати завдання з надання гуманітарної допомоги місцевому населенню, а також реалізовувало освітні проекти.

Гуманітарна допомога та особливо інформаційний вплив орієнтовані значною мірою на вирішення короткострокових завдань, у той час, як освітні програми, створення інфраструктури на вирішення довгострокових, оскільки вони повинні ще почати працювати. У той же час, освітні програми мають і короткостроковий ефект та демонструють волю держави, європейські країни широко використовують освітні програми впливу. Звернення до соціально-гуманітарної сфери також допомагає врегулюванню гострих розбіжностей між державами, які перебувають у конфлікті [6]. Міжнародні організації та бізнес давно використовують соціально-гуманітарний ресурс, бізнес протягом тривалого часу виявляє соціальну відповідальність стосовно своїх співробітників, поступово ця сфера відповідальності почала розширюватися.

Соціально-гуманітарна складова стала пронизувати всі програми, пов'язані з боротьбою з бідністю і голодом, забезпеченням загальної початкової освіти, екологічної стійкості, досягненням гендерної рівності, зазначені питання були оголошені цілями розвитку держав, світ прийняв їх як керівництво до дії, підписавши Декларацію тисячоліття ООН, одна з найбільш значимих новітніх тенденцій є розвиток соціальної відповідальності бізнесу в глобальному масштабі, незалежно від країни базування чи діяльності бізнесу [8]. ООН було запущено ініціативу щодо укладання Глобального договору ООН, суть якого у тому, що будь-які компанії готові добровільно керуватися своєю діяльністю десятьма принципами в галузі прав, екології, трудових відносин та протидії корупції можуть приєднатися до Договору і таким чином вважатимуться соціально-відповідальними організаціями Щороку учасники Глобального договору надають звіти.

І хоча не передбачено жодної відповідальності за те, що зобов'язання можуть виявитися невиконаними, виняток у складі учасників Договору несе у себе репутаційні витрати. При цим важливим аспектом є те, що сама ООН, не володіючи власним виробництвом продуктів для надання гуманітарної допомоги або для забезпечення своїх співробітників, які перебувають у закордонних місцях, звертається до приватним компаніям, у яких це може все

придбати [5]. Приєднання до Глобальний договір для партнерів ООН у результаті виступає способом вибудовування довгострокових зв'язків із замовником. Окрім участі у Глобальному договорі бізнес реалізує безліч програм на національному, регіональному та глобальному рівнях у галузі екології, освіти, культури, спорту, мотивами яких є як можливості зниження податкових виплат, міркування формування відповідального іміджу, а також формування правил міжнародної взаємодії, орієнтованих саме на громадян.

У даний час проводиться безліч форумів національного та міжнародного рівня по взаємодії бізнесу, суспільства та влади, яких обговорюються соціальні аспекти бізнесу, внесок бізнесу в соціально-політичний розвиток [17]. Слід зазначити, що якщо спочатку економічні форуми були сконцентровані в основному на проблемах політико-економічних, то згодом соціально-гуманітарна проблематика все більше почала стверджуватись у тематиці обговорень. На прикладі бізнесу також добре видно зростаючу роль людського фактору в політиці, прикладом людського фактору в політичній економії сучасного світу є діяльність Ілона Маска. Він показав потенціал бізнесу у розвитку нових напрямів, так, якщо космічна сфера раніше була виключно сферою діяльності держав, то тепер вона відкриває широкі можливості приватного бізнесу.

Соціально-гуманітарна сфера, представлена освітою, наукою, культурою, охороною здоров'я, спортом, боротьбою з бідністю, розповсюдженням наркотиків тощо, вийшла за рамки своєї вузької спеціалізації і перетворилася на міжнародну державотворчу галузь (рис. 2).

Сьогодні вона вносить в світ набагато більше, ніж просте відтворення висококваліфікованих фахівців, збереження та поширення досягнень людства або його фізичного та духовного розвитку, збереження здоров'я. Усі напрямки її розвитку стають безпосередньо пов'язані з політикою та соціальною економікою, а саме поширення епідемій, боротьба з її негативними наслідками, розвиток та інтеграція освіти та безліч іншого [13]. Освіта порівняно з іншими напрямками соціально-гуманітарної сфери світової політики, мабуть, розвивається найбухливішими

темпами. Можливості дистанційного навчання призвели до того, що залучення великої кількості зарубіжних студентів робить освіту важливою галуззю.

Рис. 2. Вплив реалізації державної соціально-гуманітарної політики на благополуччя громадян.

Джерело: сформовано автором

При цьому експорт освітніх послуг, що забезпечує роботою тисячі працівників вищої школи, одночасно сприяє тому, що національна освітня система постійно модернізується, якість освітніх послуг зростає і для своїх громадян. Однак нова роль освіти як сфери соціально-гуманітарної представляє інтерес, насамперед тим, що освіта стає найважливішим ресурсом нарощування гуманітарного напрямку та виконує державотворчі функції. Через освіту держава впливає на формування світоглядних цінностей студентів, вивчаючи мову та долучаючись до нових культур, вони часто потім стають провідниками державної політики. Державотворча функція освіти

проявляється і в тому, що університети, виступаючи «мозковими центрами», беруть участь у формуванні нових гуманітарних напрямів.

Відсутність співпраці із зарубіжними інститутами та низький рівень публікаційної активності у міжнародних наукових журналах знижує можливості впливати її формування. Публікації вчених університетів часто задають тон політичній дискусії або навіть визначають тенденції розвитку сфери практичної політики. Університети активно співпрацюють з бізнесом та неурядовими організаціями, що організовують програми подвійного навчання з університетами-партнерами із зарубіжних країн, беруть участь в економічному та політичному житті. Фактор конкуренції освітніх установ на міжнародному рівні за привабливість для іноземних студентів визначає той факт, що вони сьогодні піддаються жорсткій оцінці з боку компаній, що займаються складанням рейтингу закладів освіти за якістю освітніх послуг [19].

Так, компанії залучаючи відомих спортсменів, досягли визначних результатів у певних видах спорту, до рекламування спортивних товарів, популяризують певні ідеали, цінності та ідеї. У свою чергу, культура не просто відображає рівень розвитку суспільства та впливає на духовний розвиток людини, вона також чуйно реагує гострі соціальні проблеми. У цій сфері одна з проблем полягає в тому, що завдяки високим технологіям людське життя одночасно спростилося і ускладнилося [18]. Так, сучасні технології, комунікації надають можливості жити у світі, який не знає національних кордонів, відмінностей у менталітеті чи історичному розвитку. Крім того, деградація культури веде до поширення зростання жорстокості, релігійної та іншої нетерпимості, ця проблема є однією з причин зростання терористичних організацій та організованої злочинності всьому світу.

Така сама тенденція спостерігаються і в системі охорони здоров'я, колишні норми та цінності внаслідок зміни суспільних та негативних впливів пандемії підвалин перестають бути значущими, людині у сьогоднішніх умовах стає важко справлятися з тиском інформатизації та технологізації суспільства. Як

наслідок, у світі зростає число психічних захворювань, а також захворювань, зумовлених стресом та з побутовими психологічними навантаженнями. Пошук шляхів зниження факторів, які ведуть їх виникненню, стає предметом діалогу на найвищому рівні, веде до співпраці представників політики, економіки та фахівців у сфері охорони здоров'я (рис. 3).

Рис. 3. Соціально-гуманітарна допомога у період суспільних викликів та загроз.

Джерело: сформовано автором

ВООЗ було створено комісія, до якої увійшли глави держав, підприємці, лідери в галузі охорони здоров'я, для того щоб на глобальному рівні виробити рекомендації щодо боротьби з хворобами серцево-судинної системи, діабету та інших сучасних захворювань. Як правило, джерелом їх виникнення служать найбідніші країни світу, в яких державі не вдається побудувати ефективну систему управління, здатну самостійно знайти способи їх лікування чи локалізації. Відкритість кордонів, можливість для людини за короткі проміжки часу подолати величезну відстань, водночас, перетворює їх на загрозу безпеці не лише найбідніших країн, а й усього світу [2].

У зазначеній сфері доводиться реагувати на такі глобальні проблеми людства, як старіння населення і зростання народжуваності в країнах півдня, які держава вирішує, запроваджуючи певні норми та стандарти системи охорони здоров'я. Відповіддю на зниження чисельності населення в західних країнах з боку державної системи охорони здоров'я країн стало запровадження високих стандартів охорони здоров'я та реалізація програм планування сім'ї. Таким чином, система охорони здоров'я виходить за межі вузької національної політики, вона все більше долучається до вирішення глобальних проблем, і стає важливим елементом зовнішньої політики держав.

Незважаючи на великий вибір подібних рейтингів, основними критеріями залишаються кількість іноземних студентів, кількість публікацій міжнародних бібліографічних системах, кількість іноземних викладачів та їх досягнень, затребуваність випускників на ринку праці [15]. Спорт, незважаючи на проголошений принцип його розвитку поза політикою, залишається значною мірою політизованим, це стосується, перш за все всього, великих спортивних заходів, таких як Олімпіади, чемпіонати світу з футболу. У той же час, спорт став активно залучатися до проведення соціально-гуманітарної політики, формування певних соціальних цінностей та норм. У більшості випадків ці процеси пов'язані з діяльністю великих спортивних компаній, для яких маркетингові заходи зумовлені отриманням прибутку через залучення уваги до

спорту, проте ці заходи на пряму впливають на формування певних ціннісних установок у населення.

Висновки. Трансформація соціально-гуманітарної сфери державної політики є ключовим аспектом сучасного світового порядку, передовсім, це включає зміни в цінностях, культурних практиках, ідеологіях та способах спілкування. Зростання глобалізації, розвиток технологій та поширення інформаційних засобів масової комунікації сприяють цьому процесу, який відображається у складному ландшафті міжнародних відносин. Зазначена трансформація має значні наслідки для інших держав, вона може вплинути на стабільність і безпеку, соціально-економічний розвиток, культурний обмін та політичний ландшафт національних держав. Водночас, перспективи налагодження міжнародного співробітництва та розвитку можуть відкривати нові можливості для інтеграції та розвитку.

Сьогодні актуалізується важливість нарощування ресурсів соціально-гуманітарної сфери, що підтверджується низкою офіційних документів, це призвело до розроблення низки практичних кроків, зокрема, створення каналів ЗМІ, орієнтованих на закордонну аудиторію, поява громадських фондів. Для України існує основна проблеми щодо використання соціально-гуманітарного ресурсу, вона пов'язана з необхідністю формування цілісної програми діяльності з використання соціально-гуманітарного ресурсу. Сьогодні завдання має ставитися ширше, воно має охоплювати комплекс питань, пов'язаних з трансформацією соціально-гуманітарної сфери, а також її проникненням в інші галузі. Через зростання значення соціально-гуманітарного ресурсу вкрай важливо інтенсифікувати вітчизняні дослідження у зазначеному напрямі.

Стаття надійшла до редакції: 12.02.24

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ У СВІТОВОМУ СПІВТОВАРИСТВІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

У статті досліджується гуманітарна проблематика, що може і повинна розглядатися спільно із соціальною складовою, оскільки в більшості випадків гуманітарні та соціальні процеси супроводжують одне одного, а соціально-гуманітарна сфера, як і інші, перебуває під впливом різноманітних факторів та процесів. Результати дослідження виділяють основні аспекти щодо інтенсивного розвитку соціально-гуманітарної сфери, який обумовлений тим, що в сучасному світі все більш значущими стають людина і людський капітал. Трансформація системи міждержавних відносин не призвела до зникнення ідеологічного фактору, а соціально-гуманітарна складова в міждержавній взаємодії стала особливо важливою. У сучасній політиці соціально-гуманітарна складова проникає все інтенсивніше в інші сфери: у військово-політичну та соціально-економічну.

Встановлено, що соціально-гуманітарні аспекти супроводжують майже всі суспільні конфлікти, причому використовуються соціально-гуманітарні аспекти подвійним чином: з одного боку, для протидії противнику виникають феномени інформаційних, гібридних воєн, з іншого – для зниження напруженості та врегулювання суспільних конфліктів. У політико-економічній сфері з'являється глобальний договір, який формує соціальну відповідальність бізнесу у глобальному масштабі. Крім того, розвиток отримують різні дискусійні майданчики з політико-економічних питань, організовані як структурами бізнесу, так і владними структурами. Трансформації, зміни у соціально-гуманітарній сфері можуть впливати на глобальні виклики, такі як зміна клімату, боротьба зі злочинністю, боротьба зі стихійними лихами, вони можуть вимагати співпраці та координації між країнами.

З'ясовано, що підвищення або зниження довіри до державних інституцій, трансформація соціально-гуманітарної сфери може вплинути на рівень довіри до політичних лідерів та інститутів у різних країнах, що може вплинути на стабільність та легітимність влади. Отже, трансформація соціально-гуманітарної сфери державної політики може мати широкий спектр наслідків, і тому важливо їх розуміти для формулювання ефективних політик та стратегій. Соціально-гуманітарна сфера набуває власного розвитку і в даний час це пов'язано переважно з проблематикою вищої освіти. Надалі намічаються й інші напрями розвитку соціально-гуманітарної сфери світової політики, зокрема, охорони здоров'я, міжнародного туризму та інших, оскільки держава взяла курс на нарощування своєї присутності в соціально-гуманітарному полі.

Обґрунтовано, що зазначені питання набули нового забарвлення і посилилися, що дало новий імпульс розвитку соціально-гуманітарної галузі. Крім того, встановлено, що соціально-гуманітарна сфера інтенсивно залучається до вирішення військово-політичних питань. Внаслідок цього виникають інформаційні та гібридні конфлікти як інструменти боротьби з противником, а тому те, що відбувалося протягом багатьох років відбувається сьогодні на території України з боку агресора в особі РФ та її режиму. Сьогодні у сучасному світі спостерігається значне зростання соціально-гуманітарної складової державної політики, що проявляється в усіх сферах діяльності. При цьому соціальна та гуманітарна складові є єдиним управлінським комплексом, у більшості випадків вони супроводжують і взаємо зумовлюють один одного при різних негативних факторах.

Ключові слова: *органи публічної влади, трансформація, суспільні загрози, державна соціально-гуманітарна політика, впливи, сучасний етап, сфера, громадське здоров'я, галузь.*

Received: 12.02.24

References

1. Zaiukov, I.V. (2010). Udoskonalennia systemy finansuvannia okhorony zdorov'ia iak vazhlyvyj chynnyk rozvytku trudovoho potentsialu Ukrainy [Improving the health care financing system as an important factor in the development of Ukraine's labor potential]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu – Bulletin of Khmelnytsky National University*, 2 (6), (pp. 46-51) [in Ukrainian].
2. Karantyn v Ukraini. Scho varto znaty? [Quarantine in Ukraine. What is worth knowing?] (2020). *petropavlivka.city*. Retrieved from <https://petropavlivka.city/read/card/69856/karantin-v-ukraini-scho-varto-znati> [in Ukrainian].
3. Lavrynenko, O.O. (2015). Administratyvno-pravove rehuliuвання profilaktychnoi diial'nosti u sferi okhorony zdorov'ia [Administrative and legal regulation of preventive activities in the field of health care]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Libanova, E.M., Hladun, O.M., Lisohor, L.S., Tkachenko, L.H., & Kovtun, N.V. (2013). *Vymyriuvannia iakosti zhyttia v Ukraini [Measuring the quality of life in Ukraine]*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Lifintsev, O.V. (2015). Pryntsyipy zdijsnennia kontroliu u sferi okhorony zdorov'ia [Principles of health control]. *Naukovyj visnyk Kherson's'koho derzhavnogo universytetu. Serii Yurydychni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Legal Sciences Series*, 3-2 (1), (pp. 156-159) [in Ukrainian].
6. Majorov, O.Yu., Khudoshyna, O.V., & et al. (2015). *Otsinka diial'nosti zakladiv okhorony zdorov'ia po standartam akredytatsii [Evaluation of health care activities according to accreditation standards]* [in Ukrainian].
7. Marova, S.F. & Vovk, S.M. (2017). Uchast' pryvatnoho sektoru v kapitali derzhavnykh ustanov okhorony zdorov'ia [Private sector participation in the capital of public health institutions]. *Molodyj vchenyj – Young scientist*, 7, (pp. 352-356) [in Ukrainian].
8. Nadiuk, Z.O. & Seniuk, Yu.I. (2020). Suchasna derzhavna polityka u sferi okhorony zdorov'ia: analiz reformuvannia systemy [Modern public health policy: an analysis of system reform]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and public administration*, 2, (pp. 211-220). Retrieved from http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2020/34.pdf [in Ukrainian].
9. National Strategy for Physical Activity in Ukraine until 2025 «Physical activity – a healthy lifestyle – a healthy nation», No. 42/2016, February, 9. (2016). www.president.gov.ua. Retrieved from: <http://www.president.gov.ua/documents/> [in English].

10. Parubchak, I.O. & Balashov, A.M. (2021). Derzhavne rehuliuвання v systemi nadання posluh z ozdorovlennia ta vidnovlennia zdorov'ia naseleння v merezhi rekreatsijno-kurortnykh zakladiv Ukrainy [State regulation in the system of providing services for rehabilitation and restoration of public health in the network of recreational and resort institutions of Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta administruvannia – Public management and administration*, 21, (pp. 68-71) [in Ukrainian].

11. Rynhach, N.O. (2009). *Hromads'ke zdorov'ia iak chynnyk natsional'noi bezpeky* [Public health as a factor of national security]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

12. Rozhkov, H.S. (2009). Derzhavnyj kontrol' i nahliad v sferi okhorony zdorov'ia [State control and supervision in the field of health care]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and practice of public administration*, 3, (pp. 1-5) [in Ukrainian].

13. Savchyn, M.V. (2012). Psykhichne ta osobystisne zdorov'ia hromadian iak chynnyk natsional'noi bezpeky [Mental and personal health of citizens as a factor of national security]. *Nauk. visn. L'viv. derzh. un-tu vnutr. sprav. Ser. Psykholohichna – Scientific Bulletin of Lviv. state un-tu vnutr. affairs. Ser. Psychological.*, 2, (pp. 142-150) [in Ukrainian].

14. Sytnyk, T.I. (2019). Mekhanizmy realizatsii derzhavnoi sotsial'no-ekonomichnoi polityky schodo formuvannia hromads'koho zdorov'ia na etapi suspil'nykh transformatsij v Ukraini [Mechanisms for implementing public socio-economic policy on the formation of public health at the stage of social transformation in Ukraine]. *Visnyk natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine. Governance*, 1 (10). Retrieved from: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/13406/1/Cytnyk2019.pdf> [in Ukrainian].

15. Talalaiev, K.O., Kozyshkurt, O.V., Lebediuk M.M., & et al. (2018). Problemni pytannia epidemichnoho protsesu deiakykh sotsial'no nebezpechnykh khvorob v Odes'kij oblasti [Problematic issues of the epidemic process of some socially dangerous diseases in Odessa region]. *Odes'kyj medychnyj zhurnal – Odessa Medical Journal*, 4, (pp. 5-11) [in Ukrainian].

16. Shafrans'kyj, V.V., Slabkyj, H.O. & Kachala, L.O. (2016). Osnovy Yevropejs'koi polityky i stratehiia dlia XXI st.: stratehichne kerivnytstvo v interesakh zdorov'ia [Fundamentals of European Policy and Strategy for the 21st Century: A Strategic Guide to Health]. *Ekonomika i pravo okhorony zdorov'ia: nauk.-prakt. zhurnal – Economics and law of health care: scientific-practical journal*, 2 (4), (pp. 72-75) [in Ukrainian].

17. Chorny, O., Barzylowych, A., Bubalo, V., & et al. (2020). Mechanisms for Managing Medical Institutions I Times of Crisis. *Systematic Reviews in Pharmacy*, (Vol. 11), 9, (pp. 562-568) [in English].

18. Chorny, O., Iskiv, M., Zagurska-Antoniuk, V., & et. al. (2020). Mechanisms for Managing the Health Care System within the Conditions of the Coronavirus pandemic (COVID-19). *Systematic Reviews in Pharmacy*, (Vol. 11), 10, (pp. 258-264) [in English].

19. Prykhodko, I., & Shportiuk, N. (2022). Formuvannia ta realizatsiia derzhavnoi sotsialnoi polityky v umovakh hlobalnykh vyklykiv [Formation and implementation of state social policy in conditions of global challenges]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development*, (18), (pp. 1122-1140). Retrieved from: <https://doi.org/10.34132/pard2022.18.07> [in Ukrainian].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Галина Парубчак, аспірантка Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: parubchakgala@i.ua, orcid: <https://orcid.org/0009-0009-6268-4982>.

Halyna Parubchak, PhD-student of the Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration of the Black Sea National University named after Peter Mohyla, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: parubchakgala@i.ua, orcid: <https://orcid.org/0009-0009-6268-4982>.

Parubchak, H. (2024). Formation and implementation of state social and humanitarian policy in global society at the current stage of transformation of social challenges and threats. *Public Administration and Regional Development*, 24, 673-692. <https://doi.org/10.34132/pard2024.24.16>